

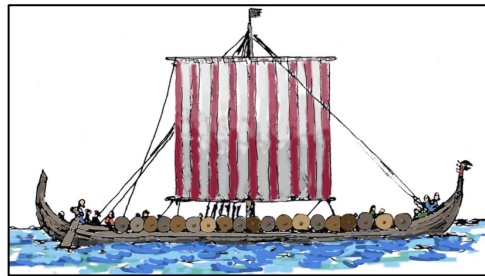
Vikingar - grundtext

Vikingatiden

Vikingatiden (år 800 – 1050) är en kort men speciell period i Nordens historia.

Tiden har fått namnet efter ordet viking. Vikingar var människor som reste med skepp från Norden till andra delar av världen.

Vikingarna var krigare, men också handelsmän som köpte och sålde olika varor. Män, kvinnor och barn från Norden bosatte sig också som jordbrukare i många andra områden.

Vikingatida skepp

Nordborna hade mycket bra skepp och de seglade långt. De kom till Grönland och Nordamerika i väster. De seglade på floderna i Ryssland till Kaspiska havet, Svarta havet och Konstantinopel (Istanbul) i öster. De besökte Bagdad och platser ännu längre bort.

Arabiska silvermynt som man har hittat i Sverige

De sålde till exempel skinn och järn och fick silver eller guld som betalning. De hade kontakter med många områden. I Sverige har man hittat många arabiska silvermynt från den här tiden.

De flesta människor i Norden reste inte utan levde som jordbrukare på en gård. De hade inga skepp. Trots det fick hela perioden namn efter de som reste långt bort för att handla eller plundra.

Kvinnor, barn och män

På vikingatiden arbetade män och kvinnor med olika uppgifter. Även kvinnor var självständiga och kunde ärva.

De flesta människor var bönder och bodde på landet. Kvinnan hade ansvaret för gården och bar gårdens nyckel. Textilhantverk var också ett vanligt arbete för kvinnor.

Rika kvinnor och män kunde begravas med värdefulla föremål.

Så här kunde en rik vikingatida kvinna se ut. Smyckena och de andra föremålen kommer från en mäktig kvinnas grav.

Barnen hade det svårt på vikingatiden. Många barn dog av sjukdomar och skador. Bara hälften av barnen blev tio år gamla.

Barnen fanns överallt och det finns många spår av dem. Fina gravar visar att de var viktiga personer. På en del platser har man hittat leksaker.

Rika mäns gravar innehåller ofta vapen, jaktredskap och utrustning för häst och ryttare. Detta visar att jakt och att rida till häst var viktigt på vikingatiden. Men de flesta män bar sällan vapen och ägde ingen häst utan arbetade med jakt och jordbruk.

Vikingatida hängsmycke med mansansikte

Ibn-Fadlan och nordborna

Nordborna kom i kontakt med många olika folk. Till exempel mötte de araberna.

På den tiden fanns en kalif i Bagdad. Kalifen var ungefär som en kung. Han var släkt med profeten Muhammeds farbror Al-Abbas, så han var också släkt med Muhammed. Han härskade över stora islamiska områden. Islam fanns till exempel i Iran, Nordafrika och Spanien.

En arab som hette Ibn-Fadlan reste till Ryssland år 922. Där träffade han nordbor. Han skrev så här:

– Jag har aldrig sett så vackra och starka kroppar. De var som palmträd, blonda och rödlätta.

Men Ibn-Fadlan tyckte att de hade dålig hygien. Han berättade att de nästan aldrig tvättade sig:

– De är Allahs smutsigaste varelser.

Religion

På vikingatiden hade många människor i Norden en religion med flera olika gudar. En gud som hette Oden var högst av alla. Andra gudar var till exempel Frej och Tor. Freja var namnet på kärlekens gudinna. Under 900-talet och 1000-talet blev människorna i södra Norden kristna. Det finns flera amuletter med gudarnas symboler från vikingatiden.

I norra Norden levde människor som inte var jordbrukare utan levde av jakt och djurskötsel. De hade en annan religion. De norra delarna av Norden blev inte kristna förrän långt efter vikingatiden.

Liten figur av guden Frej

Trälar och straff

På vikingatiden togs fångar när det var krig. Fångarna kunde säljas och köpas. De kallades trälar. Träl betyder samma sak som slav. Trälar hade inga rättigheter. Den som dödade en annan människa måste betala silver som straff. Om man dödade en träl behövde man bara böta lite. Om man dödade en främling kostade det mer. Det kostade mest om man dödade en människa från samma område.

Verktyg från vikingatiden

Bönderna på vikingatiden kunde göra många olika saker. De var ofta duktiga snickare och smeder.

1936 hittade man en kista från vikingatiden på Gotland. Den låg i en gammal sjö som heter Mästermyr. I kistan fanns nästan 200 olika verktyg. Många av verktygen ser mycket moderna ut. Nu finns kistan på Historiska museet. I montrarna bredvid kistan kan man se verktygen som låg i den.

En kista från vikingatiden. Vid kistan ligger några verktyg.

Några saker som en snickare och en smed kunde göra

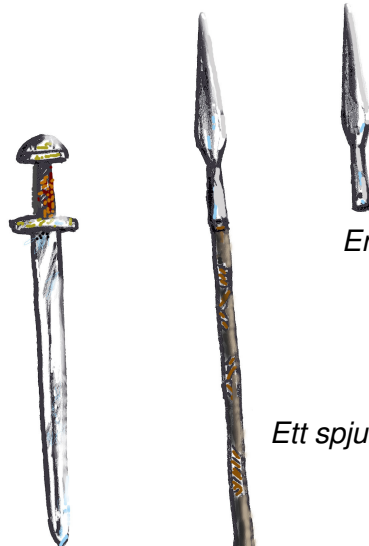
Ett laggkärl,
en hink av trä

Ett tråg och en träsked

Ett hjul till en vagn

Ett svärd

En spjutspets

Ett spjut

Ett hängsmycke. Det här är en torshammare. Hammaren var en symbol för guden Tor.

Att missbruka historien.

Tiden i Norden för 100-150 år sedan kallas för nationalromantiken. Ordet nation betyder land. Under nationalromantiken var många människor extra stolta över sitt lands historia, men de berättade bara de delar från historien som de tyckte om.

*Tors strid med jättarna
av E. M. Winge 1872.
Foto: NATIONALMUSEUM, Stockholm*

Titta på bilden till vänster. Den är ett exempel på nationalromantik. Du ser åskguden Tor. Han var en av de högsta gudarna under vikingatiden.

Tor var orädd och stark och han hade makt över vind, regn, åska och blixt.

I handen har Tor sin hammare. Den träffade alltid rätt.

Tors hammare tillverkades som smycke under vikingatiden.

Den som hade smycket på sig trodde att smycket gav kraft och styrka.

Titta på bilden till höger. Den är ett exempel på att använda historien fel. Nazisterna hade makten i Tyskland 1933-1945 och startade andra världskriget. Nazisterna tyckte att de långa och blonda vikingarna var förfäder till alla germanska folk. De tyckte att germaner var mer värda än andra människor. Bilden är ett exempel på hur nazisterna använde symboler. I ett vikingaskepp kan du se en viking med en tysk hjälm på huvudet.

Nazisternas viktigaste symbol finns på soldatens sköld. Symbolen kallas hakkors. Det är en mycket gammal indisk symbol för sol och lycka.

På bilden kan du se att står SS-dagen. SS var en organisation som tillhörde nazistpartiet. Bokstäverna SS liknar blixtar och ser ut som runor från vikingatiden.

Att använda symboler på detta sätt är att missbruka historien.